

กระบวนการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เทศบาลตำบลปทุม อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี  
**The Process of Using Strategic Route Map for Prevention and Control Dengue Hemorrhagic Fever  
of Phatum Local Government UbonRatchathani Province**

นางสาวปานิสรา ภูโสภา\* อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรังกนา ผลประเสริฐ\*\*

Miss Panisra Phusopa; Major Thesis advisors: Dr.Warangkana Polprasert, Associate Professor

**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ของเทศบาลตำบลปทุม อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนการสร้างและใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2553 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบล ตัวแทนแกนนำสุขภาพชุมชน ตัวแทนเทศบาล และตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 23 คน รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลจาก 2 แหล่งคือ เก็บข้อมูลจากเอกสารโดยแบบฟอร์มและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเอาผลสรุปจากการศึกษาเอกสารและผลสรุปจากการสัมภาษณ์มาประมวลผลรวมกัน เน้นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในความสอดคล้องและความแตกต่างของเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลทั้งสองเปรียบเทียบ ประมวลเนื้อหา สรุปความหมายและวิเคราะห์ผล

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในเทศบาลตำบลปทุม จากข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ทั้งสองแห่งสอดคล้องกัน ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลปทุมมีกระบวนการสร้างแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการเฉพาะ จากแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันควบคุมโรคปี 2554 ผลที่ได้คือชุมชนมีแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการ(SLM) การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกเทศบาลตำบลปทุม ในปี 2554 (2) เทศบาลปทุมมีการดำเนินกระบวนการจัดทำคำอธิบายวิธีการทำงานตามเป้าประสงค์ในแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการ(SLM) การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกเทศบาลตำบลปทุมในปี 2554 และตัวชี้วัด ผลที่ได้คือ คำอธิบายนิยามเป้าประสงค์ (ตาราง 11 ช่อง) โดยระบุตัวชี้วัดที่สำคัญในแต่ละเป้าประสงค์ (3) เทศบาลปทุมมีการดำเนินกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ(Mini-SLM) ผลที่ได้คือชุมชนมีแผนปฏิบัติการการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกเทศบาลตำบลปทุม ในปี 2554 (4) ขั้นตอนการเปิดงานและการติดตามผล ผลที่ได้คือชุมชนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ร่วมกับกลยุทธการพัฒนาบทบาทภาคประชาชน ดังนี้ (1) การปรับความคิดและบทบาทประชาชนและองค์กรภาครัฐได้แสดงความสัมพันธ์บทบาทที่ตามวิธีการทางสังคมและและวิธีการทางวิชาการจากตารางอธิบายนิยามเป้าประสงค์โดยประชาชนและแกนสุขภาพชุมชนมีบทบาทในการหลักในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก องค์กรภาครัฐมีบทบาทในการสนับสนุนแกนนำสุขภาพชุมชนในการขับเคลื่อนให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก (2) การมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงออกจากการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมดำเนินการชุมชนในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและไข้เลือดออก (3) การมีส่วนร่วมของพหุภาคี แสดงออกจากการร่วมดำเนินการในการสนับสนุนชุมชนในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกตามมาตรการทางวิชาการ และ (4) เป็นการปรับแผนกองทุนสุขภาพตำบลให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ(Mini-SLM) การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก สำหรับติดตามผลการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลปทุมซึ่งมีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาสโดยเป็นการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน แต่ยังขาดการนำตัวชี้วัดที่ได้จากตาราง 11 ช่องมาใช้ในการวัดผลสำเร็จในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เริ่มจากวิทยากรกระบวนการต้องเข้าใจในขั้นตอนการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์ในกระบวนการจัดทำแต่ละขั้นตอน ผู้ร่วมกระบวนการและวิทยากรกระบวนการจะต้องเข้าใจในบริบทที่แท้จริงของชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ ความเชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนของการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์และดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยชุมชนเป็นหลัก หน่วยงานภายนอกและรัฐบาลมีบทบาทสนับสนุนและช่วยพัฒนาแกนนำสุขภาพในชุมชนให้ทำงานในรูปแบบเครือข่ายและทีมสุขภาพผสมผสานในชุมชน

\* สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต แผนกสาธารณสุขศาสตร สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

e-mail address pusopa\_k@yahoo.com

\*\* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address Pwarang\_p@yahoo.com

### Abstract

The purposes of this research was to study the using of strategic route map which relative with the development of the public role, for prevention and control dengue hemorrhagic fever in Phatum municipality, UbonRatchathani Province. The samples of this research consisted of the representative district health board, the representatives in community health leaders and the representatives from the Health Promoting Hospital District.

The research found that the two data source was according by (1) Strategic Linkage Model Construction: SLM, (2) descriptive steps of how to work for the goals and indicators, (3) the development of action plan, and (4) the Lunching. The development of the public role and the using of strategic route map were consistent by (1) the adjustment of thinking and the role of public was relative to the role of social and academic, (2) participation of people was shown form brain storming of prevention and control dengue hemorrhagic fever, (3) participation of multilateral, and (4) the adjustment of Mini-SLM

The suggestions of using of strategic route map for prevention and control dengue hemorrhagic fever were the community have to understand the purpose of each step, the link between stages of a map and community context and solve the problem by the community as a major by the support of outside agencies and the government playing the role and help develop leadership in community health work in the form of networks and integrated in the community health team.

**Keywords:** Strategic Route Map, prevention and control , dengue hemorrhagic fever, Local Government

---

\* สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต แผนกสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

e-mail address pusopa\_k@yahoo.com

\*\* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address Pwarang\_p@yahoo.com